

Kroniek

Oudheidkundige vereniging
Arent thoe Boecop

*kroniek no. 173
Januari 2024*

NIEUWE LEDEN

In de periode vanaf 16 augustus tot en met 31 december 2023 meldden zich 30 nieuwe leden aan. Het bestuur heet hen allen van harte welkom in de vereniging. De nieuwe leden zijn:

E. van de Poll-Hunze	Elburg	A.J. Vernooij	Elburg
A. Hulleman	Elburg	G. de With-de Weerd	Elburg
J. Groothuis-Platte	Doornspijk	P.S. Zwep	Elburg
J. Wolf	Elburg	J.W. Karreman	't Harde
A. Mijnheer	Elburg	H. van den Pol	Elburg
H. Vogel	Almere	Restaurant Achter de Poorte	Elburg
B. van Noord-Hasper	Dwingelo	A.C. Westerhuis	Hierden
L. Markhorst	Elburg	R. en C. Kuijten-ter Linden	Amsterdam
H. en F. Frens	Doornspijk	G. van den Brink	Elburg
A. Brouwer	Capelle aan de IJssel	L. Havinga	Elburg
J. Bruins	Elburg	B. Grootkarsijn	Elburg
L.A. van Driesten	Elburg	H.J. ter Horst	't Harde
H. Fidder	Elburg	F.M.G. Stam	Elburg
J.L.A. van der Reijden	Elburg	G.J. Bosch	Harderwijk
E. Snijder	Elburg	J. Weessies	Hoge Enk

Wellicht is het een idee om iemand in uw kennissenkring of familie een **cadeaulidmaatschap** aan te bieden voor een jaar. U betaalt als schenker 20 euro contributie voor het eerste jaar. Daarna kan de ontvanger alsnog beslissen om lid te blijven van onze vereniging. Een leuk verjaardagsgeschenk.

INHOUDSOPGAVE

NIEUWE LEDEN	2
WOORD VOORAF DOOR DE VOORZITTER	4
NIEUWJAARSTOESPRAAK 2024	6
WERKGROEP BEGRAAFPLAATS NUNSPETERWEG	8
WERKGROEP BEGRAAFPLAATS DOORNSPIJK-DORP	9
PROGRAMMA ACTIVITEITEN IN 2024	10
LEZINGEN OVER OUDE WINKELTJES IN ELBURG	10
IN MEMORIAM DOUWE BOUMA (1937-2023)	11
ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN	11
FAMILIE TER LINDEN HOUDT REÛNIE IN ELBURG	12
FAMILIE WESTERINK TERUG IN ELBURG	14
DE TAMME KRAAI	15
HISTORISCHE MAALTIJD	16
TERUGBLIK OP DE SFEERWANDELING	17
LUCHTFOTO DOORNSPIJK / LANDGOED KLARENBEEK	18
SONDE MARTEN	20
AANKOOP PALINGROKERIJ AAN DE ROZEMARIJNSTEEG	21
EXCURSIE NAAR BASTOGNE	22
WEBSITE ELBURG IN OORLOGSTIJD	24
THEODOOR KRÛGER (1914-1945)	26
UNIEKE HUWELIJKSVOLTREKING	28
UNIEK STATIEPORTRET VAN LIEPET WOLFF-PRINS (1811-1891)	29
NOMINATIE GELDERSE ROOSPRIJS	30
ARENT THOE BOECOP ONTVANGT EEN PRACHTIG BEDRAG VAN DE RABO-BANK	32
FOTO'S DSV'61 GEZOCHT	33
SPONSOREN	34
COLOFON	35

WOORD VOORAF DOOR DE VOORZITTER

Astrid Hoffman

Jolande Cleijsen

Joop Zwart

Kees van de Streek

Willem van Norel

Wim van Triest

Lammert van het Goor

Pauline van Zweden

We zijn zomaar beland in het jaar 2024, ook weer zo'n jaartal dat je vroeger in science fiction boeken zag staan en wat ver in nevelen gehuld was. Vanaf het jaar 2000 heb ik dat nog steeds met de opeenvolgende jaartallen maar dat heeft ongetwijfeld met een zekere leeftijd te maken. Ik wens al onze leden hierbij een gezond, vredig, hoopvol en plezierig jaar waarin u, naast al uw andere bezigheden, ook weer veel plezier zult hebben in activiteiten van Arent thoe Boecop. Omdat we dit jaar ons jubileum van vijftig jaar vieren, staan er diverse bijzondere gebeurtenissen op ons programma. Ik ga u daarover in dit epistel niets vertellen, want ik ben bang dat we dan in herhaling vervallen in deze Kroniek. Het lijkt mij een mooi idee om in dit voorwoord en in het kader van het jubileumjaar ons bestuur eens nader aan u voor te stellen. We hebben de laatste jaren wat wisselingen van bestuursleden gehad. U kunt de namen altijd elders in de Kroniek lezen, maar wie zijn de personen achter deze namen? Ik kan u zeggen dat we een fijn team hebben waarin iedereen hard werkt aan zijn taken. De onderlinge contacten zijn prettig. Na

de bestuursvergadering zitten we soms nog wel een paar uur te praten, waarbij de (wereld)politiek vaak een favoriet onderwerp is. Een drankje en een hapje horen daar natuurlijk dan ook bij. Wie zijn de mensen in dit bestuur?

Willem van Norel is de vicevoorzitter. Willem is de man met een schat aan historische kennis. Hij is opgegroeid in de binnenstad van Elburg en was meer dan veertig jaar een geschiedenisleraar (inmiddels gepensioneerd) met hart en ziel. Zijn toewijding aan Elburg en omgeving is geweldig groot. Naast zijn kennis heeft Willem ook de gave om goed te kunnen schrijven waardoor de meeste publicaties van zijn hand zijn. Reken daar ook nog een organisatietalent bij en u begrijpt dan dat Willem, na veertig jaren in het bestuur, ons boegbeeld is.

Lammert van het Goor is onze penningmeester. Hij regeert met strenge hand over de financiële positie van onze vereniging. De afgelopen tijd heeft hij veel tijd en energie hierin moeten steken vanwege onze aankoop van de palingrokerij. Als Doornspijker (Hoge Enk)

van geboorte kent hij ook onze omgeving heel goed. Lammert is een gezellige man die van een grapje houdt. Buiten het feit dat hij zorg draagt voor de financiën is hij ook de beheerder van het Gruithuis. Daarnaast coördineert Lammert de verspreiding van de publicaties. Buiten de kilometerslange wandelingen en reisjes naar de zon die hij maakt, steekt ook Lammert dus heel wat tijd in onze vereniging.

Jolande Cleijsen is secretaris. Zij heeft altijd de vinger aan de pols en ze houdt van doorwerken. Als er iets is, horen we het direct. Taken die moeten gebeuren krijgen geen uitstel en dat is voor een bestuur heel fijn. Momenteel werkt zij, met een paar anderen, aan een boek dat dit jaar gaat uitkomen. Dit blijft nog even een verrassing. Jolande houdt van verre reizen maken en heeft veel van de wereld gezien. Wat heel grappig is aan haar, is haar schallende lach. Als zij begint te lachen, moet je wel meedoen, of je nou wilt of niet. Jolande woont in Nunspeet, maar heeft jarenlang in Elburg gewoond. Ze maakt alweer diverse jaren deel uit van het bestuur.

Wim van Triest is als bestuurslid de stille kracht achter heel veel zaken en activiteiten. Met zijn scherpe geest en open blik heeft hij alles in de gaten en hij wijst ons vaak op feiten of aankondigingen die voor ons belangrijk zijn. Bij vrijwel alle activiteiten die we organiseren is hij de man die zorgt dat alle zaken achter de schermen geregeld worden. Hij is echt een doener. Ook vertegenwoordigt Wim ons bij de beleidscommissie Monumenten en is hij vaak op het gemeentehuis te vinden voor overleg. Zijn passie is wielrennen. Hij fietst in diverse klassen en is afgelopen zomer zelfs wereldkampioen tijdrijden (in zijn leeftijdscategorie) in Oostenrijk geworden. Een echte topprestatie!

Kees van de Streek is onze voormalige voorzitter. Hij besloot bijna drie jaar geleden die functie neer te leggen maar wel aan te blijven als algemeen bestuurslid. Hij verzorgt de berichten op sociale media en draagt zijn steentje op diverse gebieden bij. Het afgelopen jaar is Kees zich gaan richten op het maken van podcasts en met zijn prettige stem heeft hij inmiddels al heel wat bijzondere gesprekken op zijn naam staan. U kunt

ze vinden op de website van Arent thoe Boecop. Kees woont sinds een paar jaar in Zwolle, maar hij is nog erg gericht op Elburg. Hij is een begenadigd toneelspeler en hij heeft al in een aantal mooie producties gespeeld, zowel toneel als film.

Joop Zwart is sinds een paar maanden bestuurslid en wordt momenteel ingewerkt als ledenadministrateur. Joop woont zijn hele leven al in Elburg. Hij heeft al diverse bestuursfuncties bekleed. Dit doet Joop nog steeds en hij weet daardoor wat er speelt in onze gemeente. Hij kent de mensen en weet daardoor bepaalde situaties goed in te schatten. Naast het runnen van zijn winkel heeft Joop kleinkinderen waar hij erg graag mee samen is. Joop heeft humor en een positieve kijk op de dingen.

Astrid Hoffman wil ik hier ook graag noemen. Zij wil nog geen functie als bestuurslid, maar zij notuleert de vergaderingen. Ook doet zij diverse hand- en-spandiensten. Ze woont met Robert, haar man en onze EHBO'er, op de Hoge Enk.

Dan rest mij, **Pauline van Zweden**, nog mijzelf voor te stellen. Ik mag de voorzitter zijn van deze mooie vereniging. Mijn taken zijn het leiden van de vergaderingen, aanspreekpunt zijn voor vragen op allerlei gebied, het woord doen bij diverse gelegenheden, zorgen voor het waarborgen van onze doelstellingen. Daardoor ben ik regelmatig te vinden in gesprekken met andere verenigingen en bij de gemeente Elburg. Daarnaast ben ik coördinator van de werkgroep Archeologie. Ik heb veel ervaring in bestuurlijke taken bij diverse verenigingen in onze gemeente, waar ik sinds 1971 woon. In het kader van mijn belangstelling voor geschiedenis houd ik ook erg van brocante en curiosa. Samen met enkele vriendinnen heb ik een winkel vol met dat soort schatten.

Hopelijk vond u het leuk om iets meer te lezen over ons bestuur, over de mensen die zich bezighouden met het bewaren en bewaken van onze prachtige historische omgeving.

Pauline van Zweden
Elburg, december 2023

NIEUWJAARSTOESPRAAK 2024

Van harte welkom in het Gruithuis op de nieuwjaarsreceptie van Arent thoe Boecop in 2024. Namens ons bestuur wens ik u een heel goed nieuw jaar toe, waarin gezondheid altijd het grootste goed is natuurlijk. Daarnaast wens ik u vrede in een onrustige wereld, hoop op een geweldloze wereld, vrolijkheid, vriendschap, mooie inzichten en alles wat u zich persoonlijk nog wenst. Wat Arent thoe Boecop betreft: wij zijn jarig dit jaar en we worden 50 jaar! Gefeliciteerd bestuur en leden, ons voornemen is om er een mooi jaar van te maken en daar hebben we al wat plannen voor gemaakt. Ik kom daar straks nog even op terug.

In zo'n net begonnen nieuw jaar blik ik nog even terug op het jaar dat achter ons ligt en waarin we twee mensen (oud-bestuursleden) achter hebben moeten laten die veel voor Arent thoe Boecop betekend hebben: Chris Hengeveld en Douwe Bouma. Heel verdrietig! Ook kijk ik terug op de dag dat we een nieuw erelid hebben mogen benoemen, Marinus Hup. Ons andere erelid Philip Docter is er gelukkig vandaag ook bij.

We hebben een goed verenigingsjaar achter de rug met mooie activiteiten, die ik hier nu niet allemaal ga benoemen. U herinnert ze zich vast nog wel als u erbij was! Wel benoem ik graag nog de topgebeurtenis van het afgelopen jaar, de aankoop van de rokerij hier om de hoek. Wat was het fijn en gemoedelijk op onze algemene ledenvergadering! We vonden het heel spannend, maar als één man stemden jullie, onze leden, voor de aankoop. Wat een vertrouwen

sprak daar uit! Het gaf ons echt zo'n fijn gevoel dat u achter ons stond. Er waren ook wel mensen die ik op straat sprak die zeiden: maar appartementen zijn ook nodig, onze kinderen moeten ook wonen. Dat snap ik en zo is het ook. Toch kunnen we naar onze mening niet alle mooie herinneringen aan het verleden en het historisch erfgoed, wat we in deze mooie omgeving nog hebben, opofferen. Juist ook omdat we denken dat de toekomstige generaties veel kunnen leren van het verleden. We proberen als oudheidkundige vereniging naar de toekomst te kijken en tegelijkertijd het verleden blijven herinneren.

Ik liep laatst 's morgens vroeg op de wal met onze hond en het rook naar vers gebakken brood. Het gaf zo'n geluksgevoel! Groot geluk zit vaak in kleine dingen. Maar ik dacht ook meteen aan het feit dat we nog maar één bakker hebben in ons mooie stadje. Voor de vertrokken groenteboer hebben we gelukkig, weliswaar in een modernere vorm, een winkel teruggekregen: Anijs & Radijs. Ook wil ik hier noemen Jan Blom met zijn mooie project de Groeikas, de Melktap van de familie Magré, de groenten van de families Docter aan de Molenweg en de Stoopschaarweg. Zo zien we gelukkig steeds mensen met mooie ambities investeren in de sfeervolle ambiance van onze gemeente. Niet alleen in de stad, maar ook in de andere kernen. Het is goed hier, er wordt nog steeds gewoond en gewerkt in een sfeer van gemoedelijkheid (mijn stokpaardwoord) en vriendelijkheid. Ik wil straks graag afsluiten met een mooi verhaal dat hier op aansluit Het heet 'De Echo'

Maar eerst zou ik terugkomen op onze activiteiten voor dit jaar. Vanwege ons jubileumjaar wordt het extra feestelijk en hebben we gedacht om wat oude tradities voor nu nieuw leven in te blazen: Op vrijdag 26 januari zal er in het Buurtgebouw van Oostendorp een dialectavond zijn. De voorbereidingen zijn in volle gang.

Op donderdag 22 en 23 februari zijn er twee visserijavonden gepland in 't Huiken. Op vrijdag 5 april is de presentatie van het nieuwe boek over Elburger kunst. Op zaterdag 11 mei wordt er gewandeld over de landgoederen, waarbij u kunt kiezen uit 10 en 22 kilometer. In september rond Botterdag/ Open Monumentendag is er een expositie van de schilderijen uit het nieuw gepresenteerde boek. En in Museum Elburg organiseren we een mooie tentoonstelling over miniatuur scheepsmodellen.

In oktober hopen we een lezing te houden door een bekende Nederlander. Dat blijft nog even een verrassing. Op donderdag 21 november organiseren we de traditionele Historische Maaltijd. Op dinsdag 17 december hopen we opnieuw een Sfeerwandeling te houden. Verder staan er nog wat dingetjes op stapel die we nog in een vat moeten gieten. U hoort daar nog meer van.

We hopen u natuurlijk te zien bij de diverse activiteiten en ik wil u hierbij zeggen dat we dit jaar hopen het aantal van tweeduizend leden te bereiken. Misschien wilt ons daarmee helpen? Het zou een mooi cadeau voor ons allemaal zijn.

Pauline van Zweden tijdens het uitspreken van haar Nieuwjaarsspeech.

Nu wil ik u nog graag het verhaal vertellen waar ik het straks over had, in het kader van dit nieuwe jaar en onze hoop op vrede en harmonie. Het heet De Echo: Een vader en een zoon lopen in het bos, in de bergen. Plotseling struikelt de jongen over een tak en omdat het pijn doet roept hij: aaaaaaah!!!! Verrast hoort hij een stem vanuit de bergen die aaaaaaah! roept. Heel nieuwsgierig roept hij: wie ben jij? Hij krijgt als antwoord: wie ben jij? Hij wordt boos en antwoordt: je bent een lafaard! Waarop de stem antwoordt: je bent een lafaard. Vragend kijkt de jongen zijn vader aan. Die

zegt: zoon, let op en hij roept: ik bewonder jou!. De stem antwoordt: ik bewonder jou! De vader roept: jij bent prachtig! En de stem roept terug: jij bent prachtig! De jongen is verbaasd, hij begrijpt het nog steeds niet. Dan legt de vader uit: de mensen noemen dit een echo, maar eigenlijk is dit de wijsheid van het leven.... Het leven geeft je altijd terug wat jij er zelf in brengt. Het leven is een spiegel van jouw handelingen. Als je meer liefde wilt, geef dan meer liefde! Wil je meer vriendelijkheid, geef dan meer vriendelijkheid! De jongen denkt even na en roept: sorry

van daarnet, waarop de echo terugroept: sorry van daarnet. Vader en zoon lopen in verbondenheid door, de vader heeft de zoon een grote wijsheid kunnen meegeven.

Hiermee wil ik deze nieuwjaarstoespraak afsluiten en een toast uitbrengen op het jaar 2024. Dankuwel!

Pauline van Zweden,
Elburg, 6 januari 2024.

WERKGROEP BEGRAAFPLAATS NUNSPETERWEG

Ook in het afgelopen jaar 2023 heeft de werkgroep Begraafplaats Nunspeterweg weer veel werk verricht. Op diverse zaterdagen zijn stenen rechtgezet en schoongemaakt en opnieuw beletterd. De werkgroep werd onlangs versterkt met Gerdien Bastiaan-Hoeve. De andere

leden van de werkgroep zijn: Anton van Wezep (coördinator), Wim van Triest, Harry Peeters, Wim Westerink, Wim van Wezep, Klaasje Haitink en Willem van Norel. Inmiddels zijn ruim honderd stenen onder handen genomen. Ook in 2024 hoopt de werkgroep haar taken voort te zetten.

Anton van Wezep bezig met het beschilderen van een grafsteen.

Wim van Wezep herstelt het grafmonument van de familie Teekman.

We laten op deze pagina's enkele voorbeelden zien van herstelde grafstenen, waar de leden van de werkgroep veel zorg aan hebben besteed.

De door Anton van Wezep opnieuw beschilderde grafsteen van Peter van der Heide, die op jonge leeftijd stierf aan de gevolgen van de Spaanse griep.

De grafstenen van de familie Teekman voor de restauratie.

De herstelde grafstenen van de familie Teekman.

WERKGROEP BEGRAAFPLAATS DOORNSPIJK-DORP

Ook in 2023 heeft de werkgroep Begraafplaats Doornspijk-Dorp veel arbeid verricht. Onder leiding van Dirk van Norel en Gerard Lokhorst werden de vrijwilligers op enthousiaste wijze aangestuurd. De werkgroep kwam vanaf april 2023 diverse vrijdagmiddagen bijeen. Sommige leden waren daarnaast ook doordeweeks actief. Inmiddels zijn ruim 150 grafstenen rechtgezet, schoongemaakt en opnieuw ingeschilderd.

Enkele leden van de werkgroep moesten helaas door ziekte (tijdelijk) afhaken. Desalniettemin was de sfeer altijd heel goed. Net als in 2022 werd het jaar op 27 oktober 2023 afgesloten met een uitgebreide gezamenlijke lunch op de vergaderboerderij aan de Rozenbergerweg 4 nabij landgoed Schouwenburg. Daarbij was ook burgemeester Jan Nathan Rozendaal uitgenodigd om kennis te nemen van de werkzaamheden van de werkgroep.

Jan Verschoor (1929-1945)

Een van de schoongemaakte en opnieuw ingeschilderde grafstenen, betrof het grafmonument van een relatief onbekende

jongeman, Jan Verschoor (1929-1945). Op zijn grafsteen is de volgende tekst aangebracht:

Door een droevig ongeval is van ons weggenomen onze lieve zoon en broeder Jan Verschoor op 6 febr. 1945 oud 16 jaar.

Jan Verschoor werd op 24 maart 1929 geboren in Rotterdam. Hij was de oudste zoon van Gerrit Verschoor (huisschilder; later badmeester) en Geertruida (Truus) Bot (1906-1970). Het gezin Verschoor bestond verder uit de kinderen Willem en Nel. Tijdens de Hongerwinter kwam Jan terecht bij de familie Vinke aan de Zuiderzeestraatweg in Doornspijk om aan te sterken. Op 6 februari 1945 werd Jan Verschoor omstreeks 15.00 uur getroffen door een Engelse bomschep. Een paar uur later stierf hij in een noodziekenhuis in Nunspeet.

Buurjongen Willem Plette (1933) heeft Jan Verschoor goed gekend. Tijdens de oorlogsjaren hebben de jongens diverse keren met elkaar gespeeld. De vader van Willem Plette heeft na de dood van Jan Verschoor de lijkkoets bij Van den Pol in

Nunspeet opgehaald. Samen met vader Gerrit Verschoor uit Rotterdam hebben ze Jan enkele dagen later in Doornspijk begraven.

Pas op 26 september 1945 werd in Rotterdam een officiële overlijdensakte van Jan Verschoor opgesteld. Opvallend is dat op de grafsteen de leeftijd van 16 jaar staat vermeld. Jan Verschoor was bij zijn overlijden officieel nog 15 jaar. Kort na de oorlog werd er in het gezin Verschoor nog een zoon geboren. Hij werd vernoemd naar zijn overleden broer Jan. De band tussen de families Vinke en Verschoor bleef na de oorlog nog lange tijd bestaan. In 2023 heeft Aalt van den Berg de grafsteen van Jan Verschoor opnieuw ingeschilderd. De tekst is daardoor weer helder leesbaar.

Met dank aan:

Aalt van den Berg
Gerard Lokhorst
Willem Plette
Johan en Luppe Vinke

Drie leden van de werkgroep actief op de begraafplaats in Doornspijk. V.l.n.r. Beert van der Heiden, Henk Wittenveen en Gerrit Wessel.

Jan Verschoor (1929-1945).

PROGRAMMA ACTIVITEITEN IN 2024

Ook in de eerste helft van het 2024 heeft Arent thoe Boecop veel evenementen op de agenda staan. We noemen u (onder voorbehoud) de volgende activiteiten:

22 en 23 februari:

Twee Visserijavonden in Het Huiken
Kaartjes kunnen gratis worden opgehaald bij de VVV (Museum Elburg)

5 april:

Presentatie van het Kunstboek Elburg bij De Haas

12-13 april:

Nachtelijke wandeling naar Heerde (dodenherdenking bij de Klementbrug)
Opgave vooraf is verplicht

19 april:

Reünie met oud-bestuursleden in het Gruithuis

4 mei:

Kranslegging bij het verzetsmonument op de wallen

4-5 mei:

Vuurloop vanuit Wageningen naar Elburg

11 mei:

Wandeloctocht langs de Elburger landgoederen
Afstanden: 10 en 22 kilometer

8 juni:

Fietstocht (maximaal 50 deelnemers)
Opgave vooraf is verplicht

Via de website, de facebookpagina, de digitale nieuwsbrief en de sociale media worden de leden vooraf per evenement verder geïnformeerd.

LEZINGEN OVER OUDE WINKELTJES IN ELBURG

Op zaterdag 7 oktober organiseerde Groeikas Elburg diverse activiteiten in het kader van de Week van de Duurzaamheid. Willem van Norel verzorgde die middag twee lezingen over de vele winkeltjes, die er vroeger in de Elburger binnenstad waren. Zo telde de vesting rondom 1960 elf bakkers, negen slaggers, zes tabakswinkeltjes en diverse kruidenierswinkeltjes.

Tijdens deze interessante lezing werd ook teruggeblikt op de 19e eeuw. In Elburg waren er bijvoorbeeld water- en vuurwinkeltjes. En de mensen konden zonder enige beperking een borreltje in de woonkamer van een tapper of een kroeghoudster kopen.

Met prachtige beelden ondersteunde Van Norel zijn verhaal, waarbij hij een beeld schetste van de kleinschaligheid en de eenvoud van het toenmalige winkelbestand.

Beide lezingen werden heel goed bezocht.

De klompenwinkel van Frank Leusink in de Noorderkerstraat 13.

Het pand Bloemstraat 13 met de tabakswinkel van de familie Van de Poppe (1962).

IN MEMORIAM DOUWE BOUMA (1937-2023)

Op 1 november 2023 overleed ons erelid Douwe Bouma op de leeftijd van 86 jaar. Het bestuur van Arent thoe Boecop heeft met grote droefheid kennisgenomen zijn overlijden.

Douwe was vele jaren bestuurslid en tevens beheerder van het verenigingsgebouw aan de Krommesteeg. Daarnaast coördineerde hij lange tijd de inpak en de verzending van de publicaties. Namens Arent thoe Boecop zat Douwe vele jaren in het Klokkenuidersgilde Claude Fremy. Vele zaterdagmiddagen hielp Douwe even na zes uur met het luiden van de klokken.

Douwe en zijn vrouw Joke fungeerden bij vele activiteiten van Arent thoe Boecop in het Gruithuis als gastheer en gastvrouw. Douwe deed zijn werkzaamheden altijd met veel passie en plezier.

Op 6 maart 2012 benoemde het bestuur van Arent thoe Boecop Douwe Bouma vanwege zijn grote verdiensten tot erelid van de vereniging.

De laatste jaren van zijn leven waren moeilijk voor Douwe. De ziekte Parkinson belemmerde hem steeds meer. Langzaam werd zijn wereld kleiner. Op 31 oktober waren Douwe en Joke zestig jaar getrouwd. Dat maakte Douwe niet bewust meer mee. Een dag later kwam er een einde aan het leven van Douwe. De indrukwekkende afscheidsdienst was op 7 november in de Sint-Nicolaaskerk.

We wensen Joke, de kinderen en de kleinkinderen veel troost en sterkte toe bij het verwerken van dit grote verlies. We gedenken Douwe met veel bewondering en respect.

Douwe Bouma (1937-2023).

ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN

Met behulp van de detector zijn er weer mooie vondsten gedaan de afgelopen tijd. In de buurt van Elburg is een zogenaamde Rijderschelling gevonden, dit is een munt waarop een ridder en een paard staan. Zo'n rijderschelling is zes stuivers waard. Een stuiver is acht duiten waard en zo is een rijderschelling dus 48 duiten waard. Hoe kon men zo'n afbeelding van ridder en paard zo mooi op de munt krijgen? Dat deed men met een malletje op een stempel.

Foto 1

Deze rijderschelling is van 1685 of zelfs daarvoor. Dit kun je zien omdat er een 'klop' op aangebracht is (een ingeslagen stempel). Wat kon je in die tijd kopen voor je geld? Voor een duit kocht je een appel of een ei; zou daar ook de uitdrukking vandaan komen? Voor twee stuivers kocht je een pond kaas.

Niet in Elburg, maar in België is met dezelfde detector een zilveren 'Rijder'

gevonden van de VOC. Een rijder is meer waard dan een rijderschelling, namelijk 60 stuivers of 480 duiten. De afgebeelde rijder is uit 1739. Een rijder wordt ook wel dukaton genoemd.

Foto 2

In Oosterwolde is ook iets bijzonders gevonden, een Zilveren Herdenkingskruis. Het Zilveren Herdenkingskruis 1813-1815 werd ingesteld door koning Willem III. Deze onderscheiding werd uitgereikt in 1865 aan de ongeveer 5000 nog in leven zijnde veteranen van de veldslagen tegen Napoleon 'als beloning voor hen die van 1813 tot 1815 in Nederlandse dienst hebben deelgenomen aan de krijgsverrichtingen ter herstelling van de Nederlandse zelfstandigheid. Van 1813 tot 1815 verjoegen zij het leger van Napoleon uit de Nederlanden en in 1815 vochten zij in de veldslagen van Quatre Bras en Waterloo. Met de andere geallieerde troepen achtervolgden zij de verslagen keizer tot voor de poorten van Parijs.

De gevonden Rijderschelling uit 1739.

Het in Oosterwolde gevonden Zilveren Herdenkingskruis.

FAMILIE TER LINDEN HOUDT REÛNIE IN ELBURG

Dominee Carel ter Linden (1933) heeft een bijzondere band met Elburg. Dat heeft alles te maken met zijn overgrootvader, Gerrit Antonius Johannes ter Linden (1842-1907) die lange tijd muziekmeester was aan het instituut Van Kinsbergen en gedurende de periode 1879-1907 het orgel bespeelde in de Sint-Nicolaaskerk. Het verhaal gaat dat de organist op een zondagmorgen geraakt werd door de woorden van een voorganger en tot een krachtdadige bekering kwam.

Grootvader Carel Anton ter Linden werd in 1874 geboren in het pand Smedestraat 13.

Mede ter gelegenheid van de 90e verjaardag van Carel ter Linden hadden de neven Ernst en Hein Ter Linden op zaterdag 23 september een familiebijeenkomst georganiseerd in Elburg. De ontvangst was in het Gruithuis met koffie en gebak. Willem van Norel trad op als gastheer en vertelde in het kort iets over Elburg en de oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop. Daarna gaf Carel ter Linden op zijn eigen wijze een prachtig inklekje in de familiegeschiedenis, waarna kleinzoon Floris een prachtig animatiefilmpje over de stamboom van de Ter Lindens liet zien.

Nadat bij het pand Smedestraat 13 een familiefoto was gemaakt, begaf het gezelschap zich naar het Nationaal Orgelmuseum waar Maarten Seijbel als gastheer fungeerde. Tot grote verrassing schonk Carel ter Linden een uniek muziekboek van G.A.J. ter Linden aan het museum.

Vervolgens bracht de familie Ter Linden een bezoek aan de Sint-Nicolaaskerk, waar Jurjan Lipke het orgel bespeelde. Bij het organistenbord werd de bijzondere bekeringsgeschiedenis van muziekmeester

Carel ter Linden en zijn vrouw in de Sint-Nicolaaskerk.

Maarten Seijbel neemt het muziekboek van muziekmeester G.A.J. ter Linden in ontvangst uit handen van Carel ter Linden.

Gerrit Antonius ter Linden verteld. Na het maken van een groepsfoto vertrok de familie Ter Linden naar de

haven voor een tocht met een salonboot. Daarmee kwam een einde aan een unieke familiebijeenkomst in Elburg.

Carel ter Linden werd op 2 oktober 1933 in Amersfoort geboren. In de periode 1983-1990 was hij voorganger van de Kloosterkerk in Den Haag. Carel ter Linden is bij het grote publiek vooral bekend geworden als (informeel) hofpredikant van de koninklijke familie.

Carel ter Linden werd nationaal bekend tijdens de inzegening van het huwelijk tussen prins Constantijn en Laurentien Brinkhorst in mei 2001. Een jaar later, op 2 februari 2002, was hij voorganger

tijdens het huwelijk van kroonprins Willem-Alexander en prinses Máxima. In 2004 zegende Carel ter Linden het huwelijk in van prins Friso met Mabel Wisse Smit. Daarnaast was Ter Linden voorganger tijdens de uitvaartdiensten van prins Claus (2002) en prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld (2004) in Delft. Als theoloog schreef Carel ter Linden diverse boeken.

Broer Nico ter Linden (1936-2018) was onder andere vele jaren predikant van

de Westerkerk in Amsterdam. Vanuit deze kerk verzorgde hij het NCRV-televisieprogramma *Op verhaal komen in de Wester*. Nico ter Linden heeft in 1998 het huwelijk ingezegend van prins Maurits en prinses Marilène van den Broek en later ook hun kinderen gedoopt. Als auteur werd Nico ter Linden vooral bekend door de verhalenserie *Het verhaal gaat*, waarin hij op zijn eigen wijze de Bijbel opnieuw vertelt.

De familie Ter Linden op de stoep van het pand Smedestraat 13.

FAMILIE WESTERINK TERUG IN ELBURG

Op zaterdag 28 oktober kwam de familie Westerink uit Urk per salonboot naar Elburg om stil te staan bij het 60-jarige huwelijksjubileum van Jacob (Jaap) Westerink en Co Westerink-van der Kamp. Daarnaast herdacht Jaap Westerink dat hij op 13 november 2023 zestig jaar in het ambt van predikant in de Christelijk Gereformeerde Kerk actief was.

Jaap Westerink werd op 25 augustus 1939 geboren in het pand Vischpoortstraat 4. Zijn ouders waren Marinus Westerink en Lambertha Flier. Jaap groeide op in Elburg. Zijn vader was visventer, maar besloot in 1954 met zijn gezin om Elburg te verlaten en een viswinkel in Zwolle over te nemen. Marinus Westerink stierf echter op 19 november 1956 waardoor alles in het gezin veranderde. Jaap besloot om theologie te gaan studeren in Apeldoorn.

De predikanten Jaap en Koen Westerink met hun drie zusters aan de Elburger haven.

De gidsen Gert en Willem van Norel met dominee Jaap Westerink.

Hij werd achtereenvolgens predikant in Haamstede en Kerkwerve, Nunspeet, Urk, Bunschoten, Utrecht-West en opnieuw Urk. In 2008 ging dominee Westerink met emeritaat.

Het werd voor dominee Westerink en zijn familie op 28 oktober een bijzondere dag in Elburg. De stadgidsen Gert en Willem van Norel hadden bedacht om de wandeling door Elburg te beginnen met een bezoek aan de Christelijk Gereformeerde kerk aan de Beekstraat 6. In deze kerk werd Jaap Westerink gedoopt en bezocht hij als jongeman vele diensten. Met de familie werden onder begeleiding van organist Gerrit Knikker de verzen 2 en 4 van Psalm 25 gezongen. Jaap Westerink haalde vervolgens enkele persoonlijke herinneringen aan het kerkje aan de Beekstraat op.

Jaap Westerink vertelt over de stadsboog in de Westerwalstraat, de plek waar zijn vader een werkplaats had.

Tijdens de stadswandeling stonden de gidsen onder andere stil bij het geboortehuis van de familie Westerink aan de Vischpoortstraat 4, bij het woonhuis van de grootouders Westerink-Hopman aan de Westerwalstraat 55, bij de boog in de stadsmuur aan de Westerwalstraat (de werkplaats van vader Marinus Westerink) en in de rokerij van Frank van Triest (de plek waar Marinus Westerink als visventer veel kwam). De zeer geslaagde familiebijeenkomst werd afgesloten aan de haven bij de pluut EB 18, het vaartuig wat ooit eigendom was van Coenraad Westerink (*De Stootdolle*), de oom van Jaap Westerink. Met de salonboot *De Zuiderzee* vertrok de familie Westerink aan het eind van de middag voldaan en tevreden terug naar Urk.

DE TAMME KRAAI

Tijdens de stadswandeling op 28 oktober vertelde Jaap Westerink bij de zogeheten Booge (rondeel) in de Westerwalstraat een smakelijk verhaal uit zijn jonge jaren. Op ons verzoek heeft hij dat verhaal opgeschreven.

In de tijd dat wij nog in Elburg woonden, ventte mijn vader, nadat hij met vissen gestopt was, met vis in de wijde omgeving van Elburg. Hij deed dat werk op een fiets met een transportdrager. Maar één dag in de week, op woensdag, reed hij met de gebroeders Van der Kolk, die een vrachtwagen hadden, mee naar Overijssel. Van der Kolk ging door naar Heino of Raalte, waar ze op de markt stonden met vis. Mijn vader werd met zijn handel afgezet in Dalfsen, waar hij een plek had op het plein voor de kerk. Hij stond daar tot het begin van de middag en werd dan weer opgehaald door Van der Kolk.

In de loop van de jaren kreeg hij een goede band met de familie van de koster van die kerk, die hem van koffie voorzag. Die koster ontdekte op een dag dat er een kraaiennest zat in de toren van de kerk. Toen de jongen uit het ei gekropen waren, ontfermde hij zich over hen en zorgde hij ervoor dat die jongen een onderdak kregen. Zo bood hij er ook één aan mijn vader aan en die accepteerde dat dier als een geschenk voor mij, zijn oudste zoon, die toen een jaar of negen was. Jaap (of Jacob zoals ik toen werd genoemd) was er heel blij mee. Maar zijn moeder vond dat niks. "Waar moeten we dat beest laten", zo was haar reactie. En dat was begrijpelijk. We hadden een huis vol kinderen en helemaal geen tuin of binnenplaats. Maar vader had een oplossing. "We zetten die vogel in de "Booge": het rondeel in de Westerwalstraat waar hij zijn werkplaats had. Daar kon iedereen zich in vinden en zo kreeg Gerrit, zoals ik de kraai noemde, een plek in de "Booge" waar hij zich nestelde in de oude handkar, waarmee mijn opa vroeger vis had gevent in de omgeving van Elburg. Ik zorgde trouw voor eten in de vorm van wormen en bessen. Het gevolg was dat het dier zich sterk aan mij hechtte. Als de deur openging en hij zag me dan vloog hij naar me toe en ging hij op mijn schouder zitten. En het kostte op de duur

Rondeel op de hoek van de Westerwalstraat en de Smeesteeg (1962).

grote moeite om hem binnen te houden. Kraaien zijn slimme vogels. Als hij zag dat ik aanstalten maakte om weg te gaan, dan vloog hij voor me uit door de deur naar buiten en daar zette hij zich weer op mijn schouder. Dat werd uiteindelijk zijn dood. Op een keer had ik haast. Ik lokte Gerrit met wat eetbaars naar binnen, rende toen naar buiten en smeede de deur achter me dicht. Gerrit stook achter me aan, maar kreeg de deur tegen zijn ribbenkast en viel bewusteloos neer. Hij leefde nog wel. Ik zag zijn kleine borstkastje hijgen. Ik ben naar huis gegaan, vond een sigarenkistje en heb hem daar ingelegd. In ons huis, Vischpoortstraat 4, hadden we een aantal plekken met scheepsnamen dankzij het verleden van mijn vader als visserman. Op de achterplecht legde ik het kistje met een hijgende Gerrit meer. Maar de volgende morgen was hij dood. Wat moesten wij nu? Ik had van dat dier gehouden en ik wilde beslist niet dat het lijkje in de vuilnisemmer werd gestopt. In die tijd had ik een aantal vriendjes. Eén daarvan was Eggie Deetman. Hij woonde op een boerderij aan de weg naar het Rodedorp. Zij hadden een stuk land aan de Gerichtenweg, net buiten Elburg. En ze hadden een hondenkar,

Gerrit de kraai.

waarmee ze schillen ophaalden in de stad. Die hondenkar mochten we gebruiken om Gerrit te gaan begraven. Zaterdag verzamelde we ons als vrienden. We hadden ons gekleed voor de begrafenis. Allemaal hadden we iets stemmigs aan. We droegen allemaal een hoge zwarte hoed. Het kraaijenlijkje werd in het sigarenkistje op de hondenkar gelegd en zo trokken we van de Booge in de Westerwalstraat, via de Nunspeterweg naar de Gerichtenweg onder het luide zingen van een klaaglied: "Moeder onze kraai is dood. Hij is van zijn stokkie gevallen. En hij brak zijn linkerpoot. Moeder, onze kraai is dood" Zo eindigde de geschiedenis van Gerrit de kraai: in de grond aan het begin van de Gerichtenweg.

Jaap Westerink
Urk, 15 november 2023

HISTORISCHE MAALTIJD

Eén van de mooie tradities van Arent thoe Boecop is de Historische Maaltijd in november. Zo'n negentig gasten genoten deze keer van een maaltijd bij restaurant de Haas.

De maaltijd bestond uit gerechten die geïnspireerd waren op de periode van de Hanze; dit in het kader van het Hanzejaar 2023.

Gortensoep, botervis, Swolse runderstoof en een dessert van Deventer koek stonden op het menu. Bij elk gerecht kon een link met de Hanze gelegd worden.

De omlijsting van de maaltijd werd verzorgd door Gerjan Ruijter. Tussen de gangen door vertelde hij op boeiende wijze het verhaal van de roemrijke bloei tot aan de teloorgang van dit machtige handelsverbond. De combinatie van lekker eten, mooie verhalen en veel gezelligheid zorgde ook deze keer weer voor een mooie avond.

Historische Maaltijd 2023.

TERUGBLIK OP DE SFEERWANDELING

Willem van Norel vertelt over het armoedeprobleem in de Rozemarijnsteeg.

Gert van Norel houdt zijn voordracht in de tuin van het voormalige Hervormd Weeshuis.

Kees van de Streek hield in de Boonzaal van het Nationaal Orgelmuseum een referaat over het Couragefonds.

Op dinsdagavond 12 december organiseerde Arent thoe Boecop voor de 15e keer de traditionele sfeerwandeling. Dit keer was het centrale thema **Armenzorg in Elburg**. De deelnemers werden ook dit jaar geconfronteerd met een afwisselend programma verdeeld over vijf locaties.

Gert van Norel vertelde over de weeshuizen en de weeskinderen. In de periode 1585 tot 1796 werden weeskinderen opgevangen door het Schipluidengilde in het Burgerweeshuis aan de Van Kinsbergenstraat. Vanaf 1858 werden weeskinderen ondergebracht in het Hervormd Weeshuis aan de Noorderkerkstraat.

In de Boonzaal van het Nationaal Orgelmuseum verzorgde Kees van de Streek een interessante lezing over het Couragefonds en over het Fonds Top-de Keijzer. Het Couragefonds stond in 2023 stil bij haar 250-jarige bestaan.

Teun Breen schetste in de koffiekamer van Het Feithenhof een beeld van de verzorging van oudere en hulpbehoevende Elburgers vanaf 1740 tot 1990. Maria Catharina Feith legateerde de stichting Het Feithenhof na haar dood een fors vermogen bestemd voor de ouderenzorg in Elburg.

In het Gruithuis hield Gerjan Ruijter een interessant referaat over de armenzorg in Elburg vanaf de Late Middeleeuwen. In zijn lezing vertelde Gerjan onder andere over het Heilige Geestgasthuis, over de armoedebestrijding in Elburg, het Veghenhofje en over werkverschaffing.

De stadswandeling werd verzorgd door Willem van Norel. Met persoonlijke verhalen bij diverse panden in stegen maakte Willem duidelijk hoe schrijnend het armoedeprobleem in Elburg kon zijn.

Na afloop van de sfeerwandeling was er nog een gezellige ontmoeting met een hapje en een drankje bij restaurant Aan de Gracht aan de Havenstraat 5.

SONDE MARTEN

Op de dag vóór Sonde Marten (het Sint Maartenfeest) kreeg een groep enthousiaste kinderen van groep 7 van de Prins Willem Alexanderschool uit Oostendorp de kans om suikerbieten uit te hollen en te snijden. Ieder jaar lopen honderden kinderen op 11 november tegen schemerdonker met een lampion of een lichtje door de sfeervolle Elburger binnenstad. Een traditie die meer dan honderd jaar oud is. Maar aan het begin van de vorige eeuw liepen kinderen niet met lampions, maar met uitgeholde en versierde suikerbieten langs de deuren. Deze traditie werd vóór de oorlog met name door dominee H.J. Olthuis gestimuleerd. Naast het Sint-Maartenfeest was de geboren Elburger predikant ook de grote animator van het Palmpasenseest (versierde broodzwaantjes) en het nootjes pikken.

In het Gruithuis aan de Krommesteeg organiseerde de oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop vrijdagmiddag het uithollen en snijden van de rode suikerbieten. Voordat de kinderen met het snijden begonnen, werd eerst uit volle borst het traditionele

Sonde Martenlied gezongen. Verrassen genoeg bleken diverse kinderen dit liedje al te kennen.

Vrijwilligers van de vereniging hielpen vervolgens de leergierige en overenthousiaste kinderen met het versieren van de suikerbieten. De kinderen bleken heel creatief te zijn door bijvoorbeeld bottertjes, figuurtjes, logo's en de Vischpoort in de bieten te snijden.

Alle kinderen kregen na afloop van de workshop een spannend geschreven historisch jeugdboekje van de vereniging mee als een herinnering aan deze onvergetelijke middag.

Op zaterdagmiddag 11 november konden de kinderen vol trots met hun prachtig versierde suikerbiet deelnemen aan de rondgang door de Elburger binnenstad.

Julian en Lieke van Norel zijn geconcentreerd bezig met het uitsnijden van de suikerbieten.

Opa Joop Bosman kijkt toe hoe zijn kleindochter bezig is met het versieren van haar suikerbiet.

De groep kinderen van groep 7 van de PWA uit Oostendorp poseert vol trots bij het pand Rozemarijnsteeg 25.

AANKOOP PALINGROKERIJ AAN DE ROZEMARIJNSTEEG

De oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop heeft met overweldigende meerderheid van stemmen van de aanwezige leden (slechts twee leden stemden blanco) op de Algemene ledenvergadering op 7 november 2023 en tot volledige tevredenheid van de familie Van Triest hun pand / annex palingrokerij aan de Rozemarijnsteeg 25 aangekocht. Op vrijdagmiddag 1 december werd de akte van overdracht van het pand in deze rokerij getekend in aanwezigheid van notaris Megchelsen, eigenaren Frank en Mini van Triest en twee bestuursleden van de vereniging Arent thoe Boecop, Pauline van Zweden en Willem van Norel. Dit heuglijke feit werd daarna in het Gruithuis beklonken met een hapje en een drankje.

In het pand aan de Rozemarijnsteeg was de paling- en visrokerij van de familie Van Triest gevestigd, maar deze was sinds 2002 niet meer als zodanig in gebruik. Na goede gesprekken tussen de bestuursleden van Arent thoe Boecop en de familie Van Triest werd tot aankoop overgegaan.

De vereniging streeft ernaar de rokerij met daarin nog vier authentieke rookovens en diverse gebruiksvoorwerpen te behouden als cultuurhistorisch erfgoed voor Elburg. Het plan is om het pand te gebruiken voor museale en educatieve doeleinden. Daarnaast is de bedoeling om de palingrokerij als aanvulling van de Erfgoed Leerlijn voor de basisscholen in de gemeente Elburg in te zetten in samenwerking met de botterwerf, de visafslag, de touwslagerij en het smederijmuseum. Vanaf 1 december 2023 is Arent thoe Boecop definitief eigenaar van het unieke pand.

Op 1 december 2023 vond in de voormalige palingrokerij de officiële overdracht plaats.

Frank van Triest overhandigt de sleutels van het pand Rozemarijnsteeg 25 aan Willem van Norel.

De familie Van Triest en de bestuursleden van Arent thoe Boecop heffen in het Gruithuis het glas op de officiële overdracht van het pand Rozemarijnsteeg 25.

EXCURSIE NAAR BASTOGNE

De indrukwekkende Amerikaanse militaire begraafplaats Neuville-en-Condroz bij Luik.

Het imposante monument Mémorial du Mardasson in Bastogne.

De Duitse militaire begraafplaats bij Recogne.

De vossenholen in het bos bij Foy.

Het robuuste monument bij de Amerikaanse militaire begraafplaats in Neuville-en-Condroz.

Beelden van het indrukwekkende Bastogne War Museum.

Op zaterdag 4 november organiseerde Arent thoe Boecop een dagexcursie naar Bastogne, waarbij het Ardennenoffensief centraal stond.

Ter voorbereiding op de reis had Willem van Norel op dinsdag 17 oktober in het Gruithuis een (beknopte) historische inleiding over het Ardennenoffensief gehouden.

De Slag om de Ardennen, ook wel Ardennenoffensief, was het laatste grote offensief van de Duitse Wehrmacht aan het westfront in de Tweede Wereldoorlog. De slag vond plaats in de Ardennen, van 16 december 1944 tot 25 januari 1945, en werd beslist in het voordeel van de geallieerden. Hitler wist met dit offensief de totale

aanval op de Westwall uiteindelijk zes weken te vertragen. De verliezen aan beide kanten waren echter enorm.

Op 4 november klokslag 6.00 uur vertrok een volle bus met gemotiveerde leden vanuit Elburg richting het zuiden. In de omgeving van Luik werd een tussenstop gemaakt bij de indrukwekkende

Amerikaanse begraafplaats Neuville-en-Condroz. Op deze begraafplaats werd in 1947 het lichaam van Ted Bachenheimer herbegraven. Een paar jaar later werd het stoffelijk overschot van Ted Bachenheimer overgebracht naar de begraafplaats Beth Olam Jewish Cemetery in Los Angeles (V.S.). In Bastogne werd vervolgens een bezoek

gebracht aan het prachtige Bastogne War Museum en het imposante monument Mémorial du Mardasson. Het programma werd afgesloten met een bezoek aan de Duitse militaire begraafplaats in Recogne en een wandeling door het bos bij Foy, bekend door de zogeheten vossenholen (schuilplekken in de grond).

De dag werd afgesloten met een bezoek aan de stad Bastogne. Hier kon men op eigen gelegenheid een hapje gaan eten. Om 21.45 uur arriveerde de bus weer veilig in Elburg. De deelnemers konden terugkijken op een zeer interessante excursie.

WEBSITE ELBURG IN OORLOGSTIJD

In de afgelopen maanden zijn wederom diverse verhalen en artikelen toegevoegd aan de website over Elburg in de periode 1940-1945. Inmiddels staan er meer dan 220 artikelen op deze interessante site.

Een interessant thema vormen de persoonsbewijzen. Inmiddels hebben diverse families een persoonsbewijs tijdelijk afgestaan om ingescand te worden. Ieder persoonsbewijs heeft een verhaal. Zo bracht Wichert Broekhuizen het bewaard gebleven persoonsbewijs van zijn vader, Lub Broekhuizen. Op de website staat bij dit persoonsbewijs het volgende vermeld:

Een persoonsbewijs met een verhaal

De familie Broekhuizen besloot in 1920 te emigreren naar de staat Iowa in Amerika. Met het oog op de naderende afsluiting van de Zuiderzee waren de vooruitzichten in de visserij weinig

rooskleurig. Hannes Broekhuizen en zijn echtgenote Aartje Engeltjes hadden inmiddels een dochter Heintje (1919). Op 15 oktober 1920 werd in Orange City hun zoontje Lub geboren. Het leven in Amerika viel tegen. Het was lastig om een bestaan op te bouwen. Heimweegevoelens speelden daarnaast een rol. In 1924 keerde de familie Broekhuizen terug naar Nederland. Nadat Hannes Broekhuizen eerst een periode als vissersknecht werkzaam is geweest, besloot hij in 1938 een botter (EB 64) te kopen. De inmiddels 18-jarige zoon Lub kwam bij zijn vader aan boord als knecht. Tijdens de oorlog gaf het persoonsbewijs van Lub problemen. Hij werd voor een Amerikaan aangezien omdat in het persoonsbewijs de geboorteplek Orange City stond vermeld. Uiteindelijk heeft gemeenteambtenaar S. de Jong ervoor gezorgd dat op 14 augustus

1943 de toevoeging NEDERLANDER in het persoonsbewijs werd aangebracht. Dat maakte de zaak bij een controle wat gemakkelijker. Hannes Broekhuizen en zijn zoon Lub visten nog tot 1955. Lub vond daarna onder andere werk in het baggerwerk en bij de vleeswarenfabriek Zonnenberg B.V. Lub Broekhuizen stierf op 30 januari 1985.

Oproep:

Wellicht zijn er meer persoonsbewijzen bewaard gebleven? Willem van Norel zou, als samensteller van deze website, heel graag een scan willen maken van de nog bewaard gebleven persoonsbewijzen. Deze krijgen dan een plekje op de website. U kunt daarvoor contact opnemen met Willem van Norel:

willemvannorel56@gmail.com
of telefonisch **0525 - 684595**.

Lub Broekhuizen met zijn vrouw Grietje Broekhuizen-Jansen.

Hannes Broekhuizen repareert een net in het vooronder van de EB 64.

De botter EB 64 van de familie Broekhuizen op weg naar de thuishaven.

Op de website www.elburginoorlogstijd.nl staat heel veel informatie over de Tweede Wereldoorlog. Teksten, foto's en filmpjes maken de website heel aantrekkelijk. Een aparte rubriek gaat over de Elburger

vissers in oorlogstijd. Maar er zijn bijvoorbeeld ook interessante thema's als Verzet, Onderduik, Deportatie, Jodenvervolgving en Bevrijding. En voor scholen van zowel primair onderwijs

als voortgezet onderwijs zijn er prikkelende en interessante opdrachten ontwikkeld. Van harte aanbevolen!

Het persoonsbewijs van Lub Broekhuizen uit 1943.

De binnenzijde van het persoonsbewijs van Lub Broekhuizen.

THEODOOR KRÜGER (1914-1945)

Slachtoffer van de razzia in Putten

In de nacht van 30 september op 1 oktober 1944 pleegden enkele leden van een verzetsgroep uit Putten een aanslag op een auto met daarin enkele officieren van de Duitse Wehrmacht. Deze actie werd uitgevoerd in de omgeving van de Oldenallerbrug tussen Putten en Nijkerk. De volgende dag, zondag 1 oktober, werd op bevel van generaal Friederich Christiansen in Putten een vergeldingsactie uitgevoerd. In het dorp vond een grote razzia plaats, waarbij de Duitse bezetters zes mannen en een jonge vrouw doodschoten. Ruim honderd woningen werden een dag later in brand gestoken.

Deportatie

Op 2 oktober 1944 werden 659 mannen vanuit Putten weggevoerd naar Kamp Amersfoort. In Amersfoort werden 58 mannen om diverse redenen vrijgelaten. De overige 601 mannen werden uiteindelijk op 11 oktober op transport gezet naar het concentratiekamp Neuengamme, in de buurt van Hamburg. Tijdens dit transport durfden dertien mannen uit de trein te springen. Uiteindelijk wisten slechts 48 mannen de verschrikkingen van de Duitse concentratiekampen te overleven. Van deze groep stierven er naderhand nog vijf aan de gevolgen van ondervoeding en ziekte. In totaal kwamen er 552 mannen om het leven. Eén van de slachtoffers was Theodoor Krüger. Hij kwam niet uit Putten, maar was op zondagmorgen 1 oktober een toevallige voorbijganger...

Theo Krüger

Theodoor (Theo) Krüger werd op 23 mei 1914 in het Gelderse Silvolde (gemeente Wisch) geboren. Zijn

vader, Johannes Krüger, was daar gereformeerd predikant. Moeder Anna Sarah Heemskerk kwam uit een vooraanstaande antirevolutionaire familie. Haar vader Theodorus (Theo) Heemskerk (de opa van Theo) was tussen 1908 en 1913 minister-president en minister van Binnenlandse Zaken. Vader Johannes Krüger was na Silvolde achtereenvolgens predikant van de Gereformeerde Kerk in Maarssen en Delden. In de periode 1926-1934 was dominee Krüger predikant in Elburg. Hij woonde met zijn gezin in het pand Smedestraat 9. Van 1934 tot aan zijn emeritaat in 1950 was dominee Krüger verbonden aan de Gereformeerde Kerk van Castricum.

Oorlogsjaren

Na het behalen van zijn diploma aan het Gereformeerd Gymnasium in Kampen, studeerde Theo Krüger vanaf september 1940 rechten aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Theo Krüger was sinds 1940 verloofd met Ytske de Jong, woonachtig aan de Nunspeterweg 5 in Elburg. Ze hadden elkaar al leren kennen toen zijn vader nog predikant in Elburg was. Ytske was de dochter van Jacob de Jong (1884-1961), hoofd van de christelijke lagere school, en van Grietje Meinsma (1884-1976).

Theo Krüger woonde als student tijdens de oorlogsjaren in Beverwijk. Van daaruit reisde hij met enige regelmaat naar Elburg om zijn vriendin en haar familie te bezoeken. Eén van deze tochten werd hem uiteindelijk fataal.

Arrestatie en deportatie

Op zondagmorgen 1 oktober 1944 fietste Theo Krüger over de Nijkerkerstraat langs Putten. Bij de daar gehouden razzia werd hij gearresteerd. Na een kort

verblijf in Kamp Amersfoort werd Theo Krüger op 11 oktober 1944, met de grote groep Puttense mannen, gedeporteerd naar het concentratiekamp Neuengamme. Hij werd vervolgens tewerkgesteld in een van de buitenkampen van Neuengamme. Op 12 maart 1945 stierf Theo Krüger op 30-jarige leeftijd door ondervoeding en totale zwakte.

Het lichaam van Theo Krüger werd in Neuengamme gecremeerd. Na de oorlog werden nog enkele bezittingen gevonden waaronder twee manchetknopen, enkele munten en zijn verlovingsring met de naam Ytske, die Theo sinds 5 juli 1940 droeg.

Na de oorlog werd bekend dat Theo Krüger veel Puttenaren tot grote (geestelijke) steun was geweest. Hij bemoedigde diverse kampgevangenen.

Monument

Op 1 oktober 1949 werd door Koningin Juliana in Putten een monument onthuld. In de volksmond staat dit monument bekend als Het Vrouwtje van Putten. Het monument bestaat uit een herdenkingshof en een zandstenen beeld van Mari Andriessen. Het verbeeldt een rouwende weduwe in klederdracht met een zakdoek in haar hand. De vrouw kijkt in de richting van de Oude Kerk, de plek van waaruit de mannen werden weggevoerd. Jaarlijks wordt op 2 oktober een indrukwekkende herdenking georganiseerd bij het monument.

Gedachtenisruimte

De naam van Theodoor Krüger staat geschreven op de muur van de Gedachtenisruimte *Oktober 44* aan de Dorpsstraat in Putten. Dit door W.C.F. Hageman ontworpen monument werd op 2 oktober 1992 onthuld door de toenmalige burgemeester van Putten, de heer A.J. Berkhout. In deze gedachtenisruimte zijn

De familie De Jong uit Elburg. V.l.n.r. moeder Grietje de Jong-Meinsma, Wim, Maaïke, Theo Krüger, Ytske en vader Jacob de Jong.

plaquettes aangebracht met de namen van alle 552 omgekomen mannen. De Gedachtenisruimte wordt onderhouden door de Stichting Oktober 44 en is iedere dag toegankelijk voor bezoekers.

Ytske de Jong

In september 1945 werd bekend dat Theo Krüger in Duitse gevangenschap was omgekomen. Ytske de Jong (1917-1985) was na het horen van dit droevige bericht over haar geliefde ontroostbaar. Haar leven lang voelde ze zich verbonden met Theo. Een relatie is ze niet meer aangegaan. Ytske de Jong was vele jaren werkzaam in het onderwijs, eerst in Elburg, daarna in Hoogeveen. Ze stierf op 3 november 1985 in Hoogeveen.

Ytske de Jong en haar verloofde Theo Krüger.

Naschrift:

Dit verhaal is een van de ruim 200 artikelen die staan vermeld op de website www.elburginoorlogstijd.nl. Een echte aanrader om deze interessante website eens te bezoeken.

Geraadpleegde bronnen:

www.collections.arolsen-archives.org
Judith Schuyf. *Nederlanders in Neuengamme*. Zaltbommel, 2005.
Pieter Dekker. *Putten na de razzia*. Putten 2021.

Met dank aan:

Pieter Dekker   Hulshorst
Jaap de Jong   Vaassen

UNIEKE HUWELIJKSVOLTREKING

Hans en Elise gaven elkaar het ja-woord in de Elburger Visafslag.

Op vrijdagmiddag 1 september 2023 werd in de Visafslag het huwelijk voltrokken van Hans aan 't Goor en Elise Hooghordel.

Voor met name Hans is de Visafslag een plek met historie. Zijn grootvader Hannes aan 't Goor (1913-1999) was vele jaren directeur-keurmeester van de gemeentelijke visafslag. Naar hem is Hans bovendien vernoemd.

Ook heel bijzonder was dat het bruidspaar kwam aanvaren met de botter EB 1, het vaartuig van de overgrootvader van Hans, Jan aan 't Goor (Jan Pintjen). Onder het luiden van de bel stapten Hans en Elise de historisch ingerichte trouwzaal/Visafslag binnen. Als ambtenaar van de Burgerlijke Stand fungeerde Esther van Loo.

Voor de Visafslag was dit het derde huwelijk dat op deze bijzondere locatie werd gesloten.

Het bruidspaar Hans aan 't Goor en Elise Hooghordel op de botter EB 1.

De ambtenaar van de Burgerlijke Stand feliciteert het kersverse bruidspaar met hun huwelijk.

Hans en Elise aan 't Goor-Hooghordel verlaten de Visafslag.

UNIEK STATIEPORTRET VAN LIEPET WOLFF-PRINS (1811-1891)

Enige tijd geleden werd Willem van Norel verrast door de toezending van een bijzondere foto. De foto is afkomstig van Bert en Louise van der Heijden uit Amsterdam. Op de foto staat de betovergrootmoeder van moederskant van Bert (1936), Liepet Wolff-Prins.

Het statieportret van Liepet Wolff-Prins moet tussen 1880 en 1890 gemaakt zijn. Op de achterkant van de foto staat: Benque & Kindermann, destijds een gerenommeerde fotostudio uit Hamburg. Liepet Prins werd op 14 augustus 1811 (24 Av 5571) geboren in Arnhem. Haar ouders waren Liepman Prins en Dina Heijmans. Liepet Prins trouwde op 17 augustus 1841 (30 Av 5601) met de Elburger koopman Mozes Manuel Wolff (1802-1877). Het echtpaar Wolff-Prins woonde vele jaren in het pand Jufferenstraat 29. Uit dit huwelijk werden acht kinderen geboren. Bijna alle kinderen verlieten Elburg in hun jonge jaren en vestigden zich onder andere in steden als Amersfoort, Leiden en Arnhem. De jongste zoon, Barend Wolff (1857-1937), bleef honkvast en was een bekend persoon onder de (Joodse) burgers in Elburg.

Liepet Wolff-Prins en haar man Mozes Manuel Wolff waren goed bemiddeld. Naast hun statige woning aan de Jufferenstraat bezat het echtpaar diverse onroerende goederen. Een van hun bezittingen was De Rozenberg, een klein landgoed gelegen aan de Eper(grind)weg tussen de landgoederen Zwaluwenburg en Schouwenburg. Dit landgoed werd beheerd door opzichter Beert Akster senior (1830-1930).

Ongeveer dertien jaar na de dood van haar man liet Liepet Wolff-Prins op 14 augustus 1890 bij notaris J.H.C. Smeltzer te Oldebroek een testament opmaken. Interessant in dit testament is dat het bestaan van een jongelingsvereniging en een vrouwenvereniging van de Joodse Gemeente te Elburg worden vermeld. En verder is het opmerkelijk dat het Hervormd Weeshuis en de armen van de Hervormde gemeente in Elburg elk met 200 gulden werden gelegateerd.

Liepet Wolff-Prins overleed op 8 mei 1891 (1 Ijar 651) op 79-jarige leeftijd in haar woning aan de Jufferenstraat 29. Ze werd twee dagen later begraven op de Joodse begraafplaats in Elburg. Op haar grafsteen is de volgende tekst aangebracht:

De witte haren zijn een kroon van eer voor het hoofd van de oude (Spreuken 16 vers 31)

Hier rust de geachte en ingetogen vrouw, mevrouw Liepet, dochter van de heer Eliëzer Z.L., weduwe van de bestuurder de heer Mozes Wolf Z.L., de naam van haar moeder was Dina.

Met een goede naam werd zij geroepen naar de hemelen, de avond van de dag voor Sabbat, de eerste Nieuwemaansdag Ijar, en werd begraven zondag 2 Ijar 651

Het unieke statieportret van Liepet Wolff-Prins werd op 6 december 2023 door Willem van Norel overgedragen aan Museum Sjoel Elburg.

De enig bekende foto van Liepet Wolff-Prins (1811-1891).

De grafsteen van Liepet Wolff-Prins op de Joodse begraafplaats in Elburg.

NOMINATIE GELDERSE ROOSPRIJS

Arent thoe Boecop uit Elburg heeft in december 2022 een bijzonder boekje uitgegeven. Centraal in dit boekje staat het indrukwekkende verhaal van de twee Joodse zusjes Maud en Rita Peper uit Amersfoort.

De zusjes Peper moesten in 1942 onderduiken en kwamen (zonder hun ouders) terecht op de boerderij van de familie Spronk aan de Zuiderzeestraatweg 366 in Oldebroek. De beide meisjes waren op dat moment respectievelijk 6 en 4 jaar oud. Nadat het eind 1944 in Oldebroek te gevaarlijk werd, brachten verzetsmensen de meisjes naar de familie Westerink aan de Beekstraat 3 in Elburg. Daar maakten Maud en Rita op 19 april 1945 de bevrijding mee. Kort daarna werden de zusjes Peper weer herenigd met hun ouders. Het gezin Peper overleefde de oorlog. Door de dreiging van de Koude Oorlog besloot de familie Peper in 1950 te emigreren naar de Verenigde Staten.

Maud Peper had lange tijd moeite om over haar pijnlijke oorlogservaringen te spreken. Maar toen in 1981 een van Mauds burens (gesteund door anderen) de Jodenvervolgingen bagatelliseerde en deels ontkende, kon ze niet langer zwijgen. In 1982 werd Maud lid van de Commissie van de staat New Jersey voor onderwijs over de Holocaust. Vanaf dat moment ging ze haar leven wijden aan onderwijs over de Holocaust en volkerenmoord. Daarnaast organiseerde Maud studiereizen naar Europa, waarbij onder andere de concentratie- en vernietigingskampen werden bezocht.

In 2015 verscheen Mauds autobiografie

Maud Peper-Dahme wordt op 31 juli 2023 gastvrij ontvangen door burgemeester Tanja Haseloop-Amsing van de gemeente Oldebroek.

Chocolate, The Taste of Freedom. Dit boek beschrijft niet alleen Mauds oorlogsverhaal, maar ook haar levenservaringen na de oorlog: de hereniging met haar ouders, de emigratie naar de V.S., haar gezinsleven, maar vooral ook haar werk als voorvechtster voor onderwijs over de Holocaust. Arent thoe Boecop heeft het boek in 2022 laten vertalen door Simon Monster. Op 14 december 2022 werd het boek gepresenteerd en vervolgens onder alle

leden van de vereniging verspreid.

Door een subsidie van de Stichting Vicarieën Elburg (SVE) is het mogelijk gemaakt om alle leerlingen uit de groepen 8 van zestien basisscholen in de gemeenten Elburg en Oldebroek een (gratis) exemplaar te overhandigen van Mauds autobiografie, *Chocola, de smaak van de vrijheid*. Daarbij werd de mogelijkheid geboden om een gastles te verzorgen over het leven van Maud

en Rita Peper. Acht basisscholen in de gemeenten Elburg en Oldebroek maakten van dit aanbod gebruik. De interesse van de leerlingen voor dit project was bijzonder groot. Ook scholen voor voortgezet onderwijs gaan met dit boekje aan de slag bij projecten die te maken hebben met oorlog en bevrijding.

De interesse in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog bij jongeren is groot. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat de kennis over ons oorlogsverleden bij veel jongeren gering is. Daarom is het project over het onderduikverhaal van Maud en Rita Peper zo belangrijk. Kinderen van de basisscholen bleken bijzonder geïnteresseerd in dit project, omdat het zo concreet was en zo dicht bij hen stond. Hoe onwettelijk en hoe bizar moet het geweest zijn om als 6- en als 4-jarig meisje van je ouders losgemaakt te worden. En wat moet er in de beide zusjes omgegaan zijn toen ze bij vreemde mensen (in Oldebroek en later in Elburg) kwamen te logeren? Het totale levensverhaal van Maud Peper-Dahme maakt dit project heel actueel. Ook vandaag de dag is er antisemitisme, worden mensen vervolgd, worden mensenrechten geschonden en worden er oorlogen gevoerd.

De kinderen van de Looschool nemen vol interesse kennis van het aangeboden boekje over Maud Peper-Dahme.

Willem van Norel verzorgt een gastles op de Looschool in Oldebroek.

OPROEP

Tot grote vreugde van het bestuur, maar vooral ook van Maud Peper-Dahme, is het project *Chocolade, de smaak van de vrijheid* genomineerd voor de Gelderse Roosprijs 2024. Iedereen kan via de website van Erfgoed Gelderland (www.erfgoedgelderland/gelderse-roos-prijs/.nl) stemmen op dit prachtige project.

Het bestuur van Arent thoe Boecop roept iedereen op om op dit prachtige project te stemmen.

ARENT THOE BOECOP ONTVANGT EEN PRACHTIG BEDRAG VAN DE RABOBANK

In oktober ontvingen penningmeester Lammert van het Goor en voorzitter Pauline van Zweden van Arent thoe Boecop een prachtig bedrag van 2.720 euro van de Rabobank. Heel veel leden van de oudheidkundige vereniging hebben in de maand september Arent thoe Boecop gesteund door hun stem uit te brengen bij de Rabobank Clubsupport actie. Het bestuur is heel blij met deze steun en waardering van de leden. Het is een prachtig bedrag dat volgend jaar besteed gaat worden aan het organiseren van diverse jubileumactiviteiten tijdens het 50-jarige bestaan van de vereniging. Met dank aan de Rabobank!

Lammert van het Goor en Pauline van Zweden ontvangen de cheque uit handen van de heer Kruithof van de Rabobank.

NÓG EEN CHEQUE VAN DE RABOBANK

Omdat de coöperatieve Rabobank 125 jaar bestaat, stelde ze voor de ledenraadsleden en commissarissen een persoonlijke cheque beschikbaar ter waarde van € 1.250,- om in te zetten voor een duurzaamheidsproject naar keuze.

Als ledenraadslid van Rabobank Noord-Veluwe, stelde Lusine Grigoryan haar persoonlijke cheque beschikbaar voor het verduurzamen van het nieuw aangeschafte pand van Arent thoe Boecop aan de Rozemarijnsteeg 25 in Elburg.

Willem van Norel neemt in de palingrokerij de cheque in ontvangst van Lusine Grigoryan.

FOTO'S DSV'61 GEZOCHT

Elbert van Dorp verzamelt fotomateriaal met betrekking tot de voetbalclub DSV'61 uit Doornspijk. Hij is al enige tijd bezig met het aanleggen van een uitgebreid fotoarchief (databank). Elbert is op zoek naar mensen die in hun privé-albums eventueel foto's bezitten van elftallen, elftalvaarders, scheidsrechters, bestuursleden en individuele spelers van DSV'61. Ook krantenverslagen en clubbladen hebben zijn interesse. Elbert wil dit materiaal graag scannen. Uiteraard krijgen de bezitters van de foto's hun materiaal zo spoedig mogelijk terug. Mocht u foto's of ander materiaal bezitten, zou u dan contact willen opnemen met:

Elbert van Dorp
Luzerne 5, 8081 SR Elburg
E-mail: eppievd@hotmail.com
Tel.nr 06-47232424

Dankzij een 2-1 overwinning op OZC werd DSV-1 in april 1970 kampioen. Trainer Fred Visser ging daarbij op de schouders.

De F-1 pupillen van DSV'61 met onder andere Henk Wessel en Rijk Koops als begeleiders (1990).

DSV-2 en het dovenvoetbalteam Noordwest-Hoekseboys.

De Kroniek kwam tot stand dankzij de financiële bijdrage van de volgende bedrijven:

COLOFON

De Kroniek is een uitgave van de oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop.

Bestuur:

Pauline van Zweden, voorzitter

Jolande Cleijssen, secretaris

Lammert van het Goor, penningmeester

Willem van Norel

Kees van de Streek

Wim van Triest

Joop Zwart

Secretariaat:

Postbus 117, 8080 AC Elburg

www.arentthoeboecop.nl

info@arentthoeboecop.nl

Bankrekeningnummer:

NL03 RABO 0129 2174 84

Oplage: 2150

Redactie: Willem van Norel

Tekstredactie: Anneke de Reuver

Artikelen: Willem van Norel en Pauline van Zweden

Opmaak: Studio LUSIN

Foto's: Kees Bruijnes, Rob Clement en Hanneke Klijnstra

Bezoek ook onze Facebookpagina voor actuele informatie:

@arentthoeboecop

Arent
thoe
Boecop

